

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ljutomerske občinske volitve.

(Dopis iz Ljutomera.)

Kmalu bode potekla našemu trškemu občinskemu odboru volilna doba. Volilni red je že sestavljen in do 11. t. m. je bil vsakemu na ogled v občinski pisarnici. Volitve so nam torej že pred durmi. Dobro je, da si še pred volitvijo ogledamo delovanje dosedanjega odbora, da vemo, ali je še vreden nadaljnega našega zaupanja, da ga spet volimo, ali pa ne.

Za ves ljutomerski okraj, posebič še za trg je važna občinska hranilnica. V njej nalaga tržan in okoličan, Nemec in Slovenec svoj z velikim trdom prihranjeni denar. To hranilnico dobi v oskrbljevanje vsakratni ljutomerski občinski odbor, kakor pravi § 32. hranilničnih določb, ki se glasi: »Odbor hranilnice se voli po občinskem odboru ljutomerskem za dobo 3 let.« Kako je ravnal dosednji odbor s to hranilnico?

V ljutomerskem okraju živi 12.832 Slovencev in le 469 Nemcev — toliko namreč izkazuje zadnja ljudska števila. Številke same pričajo, čegavega denarja je več naloženega v hranilnici, nemškega ali slovenskega. Če bi vsi Nemci in posili — Nemci našega okraja skupaj pobrali vse svoje gotove krajcarje in naložili v hranilnici, bi še morebiti ne nabrali četrťtinko onega pol milijona, ki je ondi naložen. Pravično bi bilo, da bi s slovenskim denarjem tudi gospodaril Slovenec. Pa v Ljutomeru so take pravice pokopali.

Čudne, tajne moči so do sedaj pomagale ljutomerskim Nemcem in nemškutarjem do $\frac{2}{3}$ večine v občinskem odboru. Te večine se je tudi prav oholo posluževal odbor pri vsakej priložnosti, posebno še tudi pri volitvi v hranilnični odbor. Niti enega slovenskih občinskih zastopnikov niso izvolili v omenjeni odbor, da bi v njem po svoje gospodarili brez skrbi. Slovenski zastopnik bi se vé ne mogel trpeti, da se hranilnični denar porablja v volitvene namene, zaradi tega tudi ne sme priti v odbor. To je krivica vsem Slovincem ljutomerskega okraja.

Še hujša krivica se godi ljutomerskim Slovincem. Hranilnični, po večini slovenski denar se uporablja v potlačanje slovenskih tržanov. Pred ne dolgim časom si je postavila ljutomerska hranilnica svoje veliko poslopje. Mimogrede samo omenim, da se pri tem delu ni oziralo na domače obrtnike, celó ne na slovenske. Vsaka nova stavba se po postavi oprosti čez nekaj let hišnega davka, ako lastnik le poprosi za tako oproščenje. Naš hranilnični odbor s porazumljenjem občinskega odbora pa sam rad plača ta nepotrebni davek in slovenski denar tako rekoč proč meče. Za nepotrebno nemško šolo izvrgele je lani 1000 gld. Kolikim ubogim šolarjem n. pr. bi se lahko nakupilo s tem zastopnj zavrženim denarjem potrebnih rečij?

Za reveža, posebno za slovenskega reveža pri naših odbornikih ni usmiljenja. Slovenski denar jim mora služiti, da jim ohrani večino v občinskem odboru. Ker občinska hranilnica plača velik prostovoljni davek, volil bo njen zastopnik v 1. volilnem razredu, in samo ta glas bo uzrok, da Slovenei propademo, ako v obče propademo pri volitvi. To je huda krivica slovenskim ljutomerskim tržanom!

Nič boljše kakor pri hranilnici, ni gospodarstvo v občini. Pred nekaterimi leti ljutomerski občani še niso poznali občinskih naklad, in »stari purgarji« so dobivali še dohodke od občine n. pr. drva. Sedaj ima občina že visoke naklade in še povrh dela dolgove! Lansko leto si je izposodila 3000 gld., da bi jim ta denar zastopnj dala štajarska hranilnica, tega ne moremo verjeti — in to veliko svoto je občina podarila nemškemu šulvereinu, da je zidal nepotrebno nemško šolo, ki pa ostane lastnina šulvereinska. Naložila si je vsled pogodbe z nemškim šulvereinom od 3. sept. 1894 samovoljno veliko letno plačilo, ker je obljubila plačevati za nemško šolo ves davek in vse popravke.

Prepuštila je brezplačno za isto šolo 1 oral 207⁰ zemljišča, ki še povrh ni bilo njena lastnina, ampak 87 »purgarjev«, samo zaradi tega, da smejo viničarski otroci nekaterih ljutomerskih Nemcev in nemškutarjev nemško šolo obiskovati tako dolgo, dokler se bode v njej izključno le v nemščini podučevalo. »Ako bi nehal biti nemški jezik izključno učni jezik, tako se glasi pogodba, zgubi ona svojo veljavo« t. j. nemški šulverein ima pravico učence izgnati, šolo z zemljiščem vred prodati, če tudi n. pr. samo katehet moli slovenski »Oče naš« z otrokom, ki ga v drugem jeziku ne razume. Občina pa se obriši za 3000 gld., za zemljišče in vse druge velike stroške!

Kdor takih krivic ne odobruje, pokazal bode pri volitvi s svojim glasovanjem. Ničvrednež pa je vsak, ki spozna krivico, pa jo bo še podpiral!

Kako so Teharje postale slovenske?

Slavne Teharje, nekdaž plemenite, bile so ves čas v rokah možev, ki niso imeli srca za blagor občine in slovenskega ljudstva. Župan Kovač in njegovi odborniki niso kaj dobro gospodarili; kupovali in zidali so nepotrebne reči ter se vedno toževali s teharsko vasjo. Ali zdaj jim je odklenkalo! Teharje so v slovenskih rokah!

Priprave za volitev so se že po novem letu začele, in agitacija je bila tem živahnejša, ker so nasprotniki vse žile napeli, da bi še ohranili lepe Teharje v svoji oblasti; letali so noč in dan od hiše do hiše in se hvalili, kako so dobro gospodarili. Če ni ena neres-

nica pomagala, pa so si še drugo bolj neumno izmislili; na vsak način so hoteli volilce premotiti; eni vasi so celo hosto obljubovali, ako bi z njimi volila — ali hosta še njihova ni.

Kresniški klopotec je klopotal, da so vsi zajci in vrane zbežali; oče Kovač so jezno udarjali s kladivom — svojim jezikom — po »hudobnih« Slovenceh in so baje glavo stavili, da še bodo župan. Zdaj so pa glavo zgubili in brez nje okoli hodijo, ker so jim volilci županski stol, na katerem so se 15 let zibali, spodmaknili. Občinski sluga Zepl pa je pred volitvami po občini preklinjal, da je bilo groza; ali bal se ga ni nihče. Celo posestnice so ga pogumno potiskale iz hiš skozi tisti prostor, ki ga je zidar napravil za take sitneže. Prej je samo »tajč« razumel, zdaj pa že obljubuje, da bo s Slovenci držal.

Volilci, kateri so boljše gospodarstvo želeli, so se dvakrat obilno zbrali v gostilnici g. J. Cajhna. Izvrstni govorniki so ljudem razlagali slabo gospodarstvo v občini in vzbujali ljubezen do domačega kraja, kjer gospodarijo tuji. Le ena želja je navdajala vse: Mi nočemo več Kovača in njegovih pomagačev! Prišel je dan volitve, 2. april. Naši volilci so se zbirali pri Cajhnu. Od vseh krajev so vreli volilci v naš tabor, dvorana je bila že volilcev natlačena, ko okoli 1/2 9. pride še vrla četa Čretanov, njim na čelu vrli narodnjak J. Pišek. Zdaj nas je bilo dovolj; vedeli smo, da je zmaga naša. Ura bija devet. Naša četa se začne pomikati na volišče. Volitev se je vršila mirno; da so nasprotniki zmerjali voditelje naše stranke, se lahko razume. Tretji volilni razred je volil od 9. do 1/2 3. ure neprenehoma. Od vseh 25 posestnic smo imeli pooblastila v tretjem razredu. Če pomislimo, da so strašno delali nasprotniki, vendar jim niso pooblastil podpisale, moramo reči: »Živele tako neomahljive volilke!« Volilcev je v tretjem razredu 230; udeležilo se je volitve 160 in izmed teh so dobili naši možje po 101 glas.

Ko smo v 3. razredu zmagali, smo bili zmage gotovi, kajti v 2. smo imeli gotovo večino. Izmed 46 volilcev 2. razreda jih je prišlo k volitvi 42; naši kandidati so dobili 28 glasov, nasprotniki pa 14. Zanimiva je bila volitev v prvem razredu. Volilcev je 12. Naši nasprotniki so imeli gotovih 5 glasov; mi samo 3; v zadnjem trenutku nam prideta na pomoč blag gosp. Grof in g. dr. Engel, po rodu Nemec, a pravičen Slovenec. Tako je bilo naših pet in onih pet. Naši so volili g. K. Jelleck-a kot zastopnika najvišjega davkoplačilca, ki je bil enoglasno izvoljen; trije naši in trije nasprotniki so dobili vsaki po 5 glasov. Nato se je srečalo. Neizmerna tihota je bila po sobani, ko so se listi pisali in vrgli v klobuk. Gosp. Kovač ustane kot predsednik volilne komisije in začne vleči; prvi, ki ga privleče, je bil naš; drugi, ki ga privleče, je bil tudi naš in tretji je bil naš nasprotnik. Hotel je še gospod župan štrtokrat seči, da bi sam sebe privlekel, ali ni se mu dopustilo. Pravijo, da so se mu debele solze udrle po licu, ker mu je bila sreča tako nemila, da ni sam sebe potegnil.

Ko smo tedaj tudi v prvem razredu še dva odbornika pridobili, navdalo je volilce čudno veselje in navdušenje. Vse hiti iz volišča in navdušeni živio se je razlegal po ledini in sosednim vasem oznanjal zmago. Fantje hitijo v line Sv. Štefana in v par trenutkih je plapolala mogočna zastava, znamenje naše zmage. Med tem so pa pri Sv. Ani zagromeli topiči in bučali, kakor nikdar poprej in oznanjevali vsej Savinjski dolini veselo novico: Teharje so slovenske! Kovač in pa njegovi so jo tiho pobrali domov.

Dne 9. aprila je bila volitev župana, in pri tej volitvi bi bil rad neki M. K., katerega smo mi volili v

odbor, odbornike zbežal. Prej se nam je zdel zanesljiv, ker se je kazal hudega nasprotnika Kovača; ali čudno rad bi sam župan postal. Naši odborniki so ga spoznali in mu dali brco. Še zjutraj pred volitvijo je begal odbornike, da ni treba slovenskega uradovanja, da naj volijo Jeleka za svetovaleca in Bog vé, kaj je še kvasil. Naši odborniki so izvolili g. Jožeta Rebov, spoštovanega posestnika iz Čreta, za župana in Antona Štor za blagajničarja in 1. svetovalca. Vsi ljudje pravijo: Hvala Bogu, da ni visok Martin župan. Onega M. K. pa si bodo dobro zapomnili.

Tak je bil konec borbe za občino Teharje. Zdaj se bode začela nova doba mirnega in varčnega gospodarstva pri občini. Živel novi župan in vrli odborniki! Živeli pa tudi vrli volilci, ki so spravili teharsko občino v roke dobrih, varčnih in slovenskih gospodarjev!

Teharčan.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Leta 1876. izpolni se Kosarju nenadoma vroča želja, katero je že dolgo gojil v svojem srcu. Rajni knez in škof si ga izvolijo za tovariša za romarsko potovanje v Rim na grob sv. apostolov Petra in Pavla. Pri tej priložnosti je bil pokojnik s svojim škofom pri sv. Očetu, kateri ga prijazno nagovorijo in pohvalno omenijo njegovo delovanje. Kolikokrat je ranjci v zasebnem razgovorjanju in iz tece navdušeno oznanjeval besede, katere je slišal iz ust sv. Očeta, vesel se, da je bil vreden od namestnika Kristusovega samega pohvaljen biti.

V Rimu se je držal zlasti cerkve sv. Petra, kjer je cele dneve premolil in sv. obrede opazoval. Govorniku je beseda slast: zato so avstrijski romarji jako ustregli rajnemu prelatu, ko so ga prosili, naj njim v večnem mestu oznanjuje besedo božjo. Škof, vrnivši se iz Rima, so ga pa zarad tega radi malo podražili, rekši: »Gospoda, Kosar se vrača zelo srečen in zadovoljen, ker je pridigoval v Rimu!«

Dnevi so v Rimu hitro tekli in za Kosarja dosti prehitro potekli. Zatorej se še enkrat poda v večno mesto, da si Rim do dobrega ogleda, in sicer l. 1881, ko je bil ves slovanski svet na nogah, da se sv. Očetu Leonu XIII. spodobno zahvali za velevažno apostolsko pismo »Grande munus«, katerega so izdali l. 1880. na god sv. Jeronima, in s katerim so slovanska blagovestnika, sv. brata Cirila in Metoda, povzdignili na oltar za celi katoliški svet.

Toliko ljubezen in udanost Kosarja za sv. katoliško cerkev so slednjič tudi sv. Oče uvaževali in imenovali so ga meseca avg. l. 1888. za svojega »hišnega prelata«. In še istega leta okinčali so papež njegove zaslužene prsi tudi s srebrnim križem za zasluge »Pro Ecclesia & Pontifice« (t. j. za cerkev in papeža), katero častno priznanje je vsled odloka svetlega cesarja meseca marea l. 1890. tudi smel sprejeti in očitno nositi.

VIII. Kosar, vzoren mašnik svojega škofa.

„Kakor lepo ubrane strune na citrah, v takem soglasju bodimo in živimo s svojimi škofi.“
(Sv. Ignac. muč.)

Omenimo mimogredé, da je že škof Kutnar bil vesel svojega nadepolnega duhovnega sina, ki mu je rasel v celovskem semenišču. V duhovnika pa ga je posvetil še le Anton Martin Slomšek. Že smo na svo-

